

Луняк І.В.

*к.е.н., доцент кафедри статистики ДВНЗ «Київський
національний економічний університет імені В. Гетьмана»*

Коханова О.О.

аспірантка кафедри статистики ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Заробітна плата є головним чинником, який, з урахуванням існуючого рівня роздрібних цін і величини податків, визначає рівень матеріального добробуту працюючих. Вона є одним з компонентів доданої вартості та вартості виробленої продукції чи послуг на рівні окремих підприємств, установ, організацій. В макроекономічному контексті вона є складовою частиною ВВП і випуску на загальнодержавному рівні та відповідних регіональних показників. Заробітна плата, поряд з тривалістю трудового стажу, є основним чинником, який визначає рівень пенсій працюючих.

Формуючи платоспроможний попит населення, заробітна плата визначає динаміку розвитку економіки країни. Вона нерозривно пов'язана з економічною активністю населення.

Підвищення добробуту населення в країні сприяє радикальним змінам у системі розподілу суспільних доходів. Структура доходів характеризує рівень реалізації економічної активності населення.

Доходи населення України у 2016 р. становили 2002383 млн грн [1]. Заробітна плата в структурі доходів складає основну їх частину. У 2016 р. питома вага заробітної плати у структурі доходів становить 41,8 %.

Впродовж останніх десяти років частка заробітної плати у структурі доходів майже не змінилася. Значна питома вага приходить на соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти (36 %), що свідчить про ігнорування ролі заробітної плати як джерела доходів населення, зниження її стимулюючої та відтворювальної функцій. Зниження вартості робочої сили негативно впливає на розвиток внутрішнього ринку та динаміку економічних процесів. Економіка, яка базується на низькій вартості робочої сили, не спроможна забезпечити високих стандартів споживання, процесів нагромадження, якісного відтворення робочої сили.

У динаміці рівень номінальної заробітної плати в Україні з року в рік зростає. На початок 2017 р. середньомісячна номінальна заробітна плата

становила 6008 грн, що на 37,7 % більше відповідного періоду 2016 року і в 1,9 разу вище встановленого рівня мінімальної заробітної плати (3200 грн). Реальна заробітна плата в січні 2017 р. збільшилася на 21,4 % порівняно з січнем 2016 р.

Однією з головних проблем в Україні залишається проблема диференціації працюючого населення за рівнем заробітної плати.

Спостерігається надмірна диференціація заробітної плати за видами економічної діяльності. У січні 2017 р. найвищий її рівень зафіксований у сфері авіаційного транспорту — 27252 грн, найнижчий рівень — поштовий і кур'єрській діяльності — 3328 грн. Найбільший приріст середньої заробітної плати спостерігався саме в тих видах діяльності, де вона найвища.

Диференціація заробітної плати за видами економічної діяльності призводить до регіональних нерівностей в оплаті праці, що створює складні проблеми у забезпеченні національних стандартів рівня життя населення окремих регіонів, подолання бідності. Рівень середньомісячної заробітної плати в Україні на початок 2017 р. коливається від 4641 грн у Тернопільській області до 9292 грн у м. Києві.

Середній розмір заробітної плати в усіх регіонах перевищує рівень мінімальної заробітної плати, але тільки у трьох регіонах її розмір перевищує середній рівень по Україні (м. Київ — 9292 грн, Донецька область — 6503 грн, Київська область — 6160 грн).

Існує гендерний дисбаланс в оплаті праці. Рівень оплати праці чоловіків переважає рівня заробітної плати жінок. У першому кварталі 2017 року жінці нараховано 5612 грн, чоловіку — 7160 грн, тобто середня заробітна плата жінок становить 78,4 % заробітної плати чоловіків.

В Україні залишається невирішеною проблема заборгованості із виплати заробітної плати. На початок 2017 року її сума становила 1791 млн грн. Найбільша заборгованість зафіксована у промисловості (73,7 % загального боргу). У регіональному розрізі найбільша заборгованість зафіксована в Луганській (23,0 %), Донецькій (14,7 %) і Харківській (12,9 %) областях.

Головним завданням державної політики має бути подальше реформування системи оплати праці, підвищення рівня заробітної плати, що дозволить відродити її основні функції та сприятиме зростанню трудової мотивації, адже заробітна плата є не лише індикатором, що визначає загальний життєвий рівень працівників, від її стану та форм реалізації залежить розвиток економіки взагалі.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Луняк І.В. Заробітна плата як основне джерело доходів найманих працівників / І.В. Луняк // Агросвіт. — № 21. — 2015. — С. 39–42.

Вітковська К.В.

к.е.н., доцент кафедри статистики ОНЕУ

ОСОБЛИВОСТІ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ БІДНОСТІ НАСЕЛЕННЯ В РЕГІОНАХ

Однією з найважливіших глобальних проблем сучасності є подолання бідності населення. Питання дослідження бідності та чинників, які на неї впливають, розглянуті у працях Е. Лібанової, Л. Черенько, В. Шишкіна та інших економістів [1]. Однак, недостатньо дослідженим залишається регіональний аспект формування рівня бідності в Україні. Виявити, як впливають окремі чинники на рівень бідності в цілому по країні та в окремих її регіонах дозволяє кореляційно-регресійний метод аналізу [2, с. 202–205]. Але він не дає можливості виявити подібні ознаки бідності, виділивши групи схожих областей, дослідити їх особливості та побудувати для кожної групи окрему модель розвитку. Подолати такий недолік можна за допомогою використання кластерного аналізу.

Метою дослідження є розподіл регіонів України на класи, кожен з яких відповідає певній категорії бідності залежно від конкретних соціально-економічних і демографічних факторів за допомогою кластерного методу.

Аналіз здійснено за такими показниками з використанням кластеризації методом *k*-середніх: 1) рівень бідності; 2) валовий регіональний продукт (ВРП) на душу населення; 3) наявний дохід (НД) на одну особу; 4) індекс цін; 5) рівень безробіття за визначенням МОП; 6) урбанізація; 7) частка осіб у віці від 0 до 14 років і 8) частка осіб у віці 60 років і старше у населенні.

У результаті проведених розрахунків нами було отримано п'ять кластерів (табл. 1). Результати дослідження свідчать, що середні значення обраних показників (окрім індексу цін) у сформованих групах суттєво відрізняються один від одного. І кластер, представлений столицею нашої країни, є безперечно лідером у досліджуваній сукупності, оскільки тут спостерігається найнижчий рівень бідності. Це обумовлено самим високим ВРП та НД на